קיז א מיי׳ פ״ו מהלכות

יי פ"ו מהלכות מקי ממון הלכה א: קיח ב מיי' פט"ו

הלכה יד סמג עשיו מט

טוש"ע אה"ע סימן קנד סעיף יז [וברב אלפס עוד

סוף פ"ו דכתובות דף

קים ג טוש״ע שם סעיף

יט. קב ד שם סעיף יט: קבא ה ו מיי׳ שם [ה״ח

:סעיף ו

קבב ז מיי׳ פי״ד שם

אה"ע סימן א סעיף ט וסימן עו סעיף ז:

מוסף רש"י

וה"טן טוש"ע שם

סמג שם טוש"ע

תהלכות אישות מהלכות אישות

ל) ב"ק כג: ע"ש, ב) ונדה מת. ב) וחנינה מנת. שלחתר זה ד"ה נשחת כו" דבשור המועד לא פליג לבפות לעיל כו'], כדפרישית לעיל כו'], ה) [ב"ק מו: ב"ב לב:], ו) אולי צ"ל בעונש.

גליון הש"ם . גם' היא קיימא לה ביורה בחץ. עיין נדה דף מג ע"א מד"ה בראויה:

הוהות הר"ח (א) תום' ד"ה אי איהי וכו' כיון דלא חשש לבדוק יפה: (ב) בא"ד דלא שכיח שחחרתא ונמר ומורש

תוספות ישנים שור מועד דתנן. וא"ת היאך יחלוק רבי על זה הלא מקראי שמעינן לה ישנו מקרטי שמפיק פיש בפרק כילד הרגל (בב"ק כג:) וליכא מאן דפליג גבי תמול חד שלשום תרי וכו׳ דמשמעות דורשים איכא בינייהו וי"ל אה"נ ומ"מ מייתי ראיה (ומוכח) ומ"ת מייתי כחיה (ומוכה)
[ומוכח] מקרם כרשב"ג
דבתלהא זימני היא מוקר
וא"כ יש לנו לומר דהדין
דבת למן סד בנג' זמני
היא חוקה: א) ובסופק
הר"י אם הא דקאמר תלא
ר"ל לאלמר או לאחר עוד ר"כ נחנמר חו נחחר עשר שנים. ונראה דר"ל לאלמר מדאמרינן לקמן דאמר לה אדעתא דהכי לא גרשמיך. ואי מיירי לאחר עשר שנים מאי קאמר אדעתא דהכי לא גרשתיך הלא בעל כרחו מגרש לה כדאמרינן במתני׳ נגרש לה כדאמרינן במתני אלא ודאי לאלמר תלא וטעמא משום דכיון שעברה יטענווה נושום לכיון שעבויה על דברי חכמים שאסרוה לינשא לו קנסינן לה. א"נ מ״ה אמרינן תגא משלישי בלא כתובה דמקח טעות דמני למימר אני לא ידעחי שהיתה עם שני אנשים עשר שנים ולא ילדה ואילו הייתי יודע כן לא נשאמיה. וקשה דאמר לקמן את הוא דגרמת ואי לאלמר מאי קאמר דלמא אם תשהה קחות לפנוח מם מלד. לכ"ל דלחחר עשר שנים קחתר מלח. והא דקחתר לקמן דאמר לה אדעתא דהכי לא גרשתיך. ה"ק אם יבא אליהו ויאמר דבת בנים היא לא הייתי מגרשה וכל אשר כפוהו ב"ד להוציא כפיית טעות היתה. ור"ל תלא בלא כתובה חכמים דיולאות ואין להם כתובה אין להם תוספת: השתא הוא דכתשי. ואין להקשות א"כ משלישי נמי אמאי אין לה כתובה תאמר השתא הוא דכחשי וי"ל דטענת השתא הוא דכחשי מועלת לענין שלא יוציאו שני בעליה את הכתובה שנתנו בידה אבל אינה מועלת להוליא הכתובה יפה ליך מדבוריך. משום דאמר לה אילו הייתי יודע שכן הוא אפי׳ אם נומנים לי מאה מנה לא יוליא ויתן כתובה משום דשמא אין לה הנאת תשמיש כ"כ כשאין יורה כחן או שטוענת שרולה שיהא לה זכר דמי שאין לו בנים חשוב כמת והר"ר בטל ובניה ממזרים ותימה דבגיטין משמע דלא מלי יצחק בן רבינו מאיר פירש דהכא אניסת לשלישי קאי דאמרו תצא בלא כתובה וקמ"ל דאי אמרה דאין יורה כחץ דגאמנת ולא תפסיד כתובתה ממנו דחויא ליה כיון דאין ראוי לבנים וקשה לר"י דמחוך הלשון משמע דהוא אמר מינה והיא אמרה מיניה דמחמת שהיו יחד הרבה ולא אמר לה הכי אלא כשאומר לה משום שם רע אני מוליאך. אבל הכא לא פירש הולידו מחמת כן באים לב"ד ועוד ק"ק דלמה אין לחוש שטוענת כן ומשקרת בשביל כתובה וה"ר שמואל ב"ר חיים פירש דהכא

איירי כששהתה עם השלישי "י שנים וכרשב"ג דאתר בחלת זימני הויא חזקה דמסקנא דשמעתין כוותיה אתיא כדקאתר הוא אותר

קובעת לה וסת. לסמוך עליה להיות דייה שעתה דתנן (ידה דף ב.) רשור המועד. רבי לא פליג אקרא אלא כלומר התם מתקיימין כל אשה שיש לה וסת דייה שעתה ולא מטמאינן לה למפרע מעת לעת ועוד דאם קובעת לה וסת והגיע זמן וסתה ולא בדקה טמאה דאורח בזמנו באם: ואינה מטהרת מן הוסת. אפילו נעקרה פעמים

שבדקה בב׳ וסתות ולא ראתה ושינתה קובעת לה וסת עד שתקבענה שלש פעמים ראייתה ליום אחר ב׳ פעמים אפילו הכי מחזקינן וסתה לכשיגיע ואם לא ואין מטהרת מן הוסת עד שתעקר ממנה שלש בדקה טמאה דאורח בזמנו בא: אדעתא דהכי לא גרשתיך. אילו הייתי יודע שאת בת בנים לא גרשתיך ונמלא גט בטל למפרע: מחקיף לה רב פפח. ואי מלי בעלה לבטולי גט בהכי כי שחק מחי הוי אנן מי שחקינן הא ודחי אדעחא דהכי לא גירשה אלא מדשתקינן ודאי לא מצי לבטולי דאמרינן ליה מספיקא קא מגרשת לה ולא איכפת לך בה וגמרת בדעתיך לגרושין: אלא. אי איכא למפטריה הכי פטרינו ליה דאמרינן ליה השתא היא דאיברית שחזרה להיות בריאה מחולייה: מינה. יודע אני שמחמתה הוא שאין לי בנים ולא אתן כתובה: כל שכבת ורע שאינו יורה כחץ אינה מורעתם:

אמרינן השתא הוא דברייתא: יהוא אמר מינה והיא אמרה מיניה אמר רבי אמי דברים שבינו לבינה נאמנת ומעמא מאי יהיא קיימא לה ביורה כחץ הוא לא קים ליה ביורה כחץ יאמר איהו איזיל אינסיב איתתא ואיבדוק נפשאי אמר רבי אמי אף בזו יוציא ויתן כתובה שאני אומר כל הנושא אשה על אשתו יוציא ויתן כתובה רבא אמר ינושא אדם כמה נשים על אשתו והוא דאית ליה למיזיינינהי

פעמים ושור המועד דתנן מאין השור נעשה מועד עד שיעידו בו שלשה פעמים: ת"ר בניםת לראשון ולא היו לה בנים לשני ולא היו לה בנים לשלישי לא תנשא אלא למי שיש לו בנים נישאת למי שאין לו בנים תצא בלא כתובה איבעיא להו נישאת לשלישי ולא היו לה בנים מהו דליתבעוה הגך קמאי מי מצו אמרי לה איגלאי מילתא דאת הוא דגרמת או דלמא מצית אמרה להו השתא הוא דכחשי ימסתברא מצית אמרה להו השתא הוא דכחשי איבעיא להו נישאת לרביעי והיו לה בנים מהו דתיתבעיה לשלישי אמריגן לה שתיקותיך יפה מדיבוריך דמצי אמר לה אנא אדעתא דהכי לא גרשתיך מתקיף לה רב פפא אי איהי שתקא אגן מי שתקינן נמצא גם במל ובניה ממורין יאלא

ואין מטהרת מן הוסת. דאסורה כל ימי וסחה שמא מכלה (נדה סג:).

תום' חד מקמאי

אמר אזול ואנסיב אתתא ואבדוק נפשאי אמר רב ואבוזק נפשא אמו דב [אמי] אף בזו יוציא ויתן כתובה לפי׳ רב אחא משכחא ולפי׳ המאור דלעיל קאי דאמרה איהי מיניה ואמר איהו אזול ואבדוק נפשאי דאנסיב אתתא ואם יהיה לו בנים ממנה נמצאו דבריה בנים מטנח נמצאו דבויחו בדאים. אבל לפי אבא מרי ז"ל לאו אמילתא דלעיל קאי דא״כ היכי קאמר ר׳ אמי אף בזו יוציא ויתן כתובה דהא במילתי׳ . דלעיל לית לה כתובה אלא קאי דקתני שהה עמה עשר שנים אינו רשאי ליבטל ויוציא ויתן כתובה. אמר הבעל לא אגרשנה אלא אזול ואבדוק נפשאי . ואם יהיו לו בנים ממנה כתובה. הוא אומ׳ הפילה בתוך עשר ולא אוציא ויש לב"ד לכופו ולהוציא מידו א״ר אמי אף בזו היא נפשה בעקרתא לא מחזקא . ואם נשאת לשלישי ואמרה ואם נשאות *לשלישי* ואמרה איהי אפילי׳ ויש לי כתובה והוא אומר לא הפילה ולית לה כתובה בכה"ג מאי בעל מהימן. ל)ואי אמרת נמי הפלית כלומר ויש לה כתובה והוא אומר לא נאמן ולא אמרי׳ . נפשה בנפלנית לא מחזקה דפי׳ הרב אלפס בהיא אמרה מיניה לענין כתובה קא' כדין מנה לי בידך והלה אומר איני יודע. לא נהיר דהיכא דאמר בלא כתובה ודאי כגון . דאומר מינה קודם נישואין ראויה לבנים ולבתר הכי איוה ראויה לא מפסדה שדהו (וא"כ) איכא לעיוני יות ניא כן א כא לכונ דהא קי"ל כרב נחמן ור׳ יותנן דאמרי מנה לי בידך והלה אמר איני יודע פטור אע"ג דקי"ל כר"ג גבי מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את דאיהי מהימנא דברי ושמא ברי עדיף. הא אסיקנא בפ״ק דכתובות שאני התם -- , דאיכא חזקה מגופיה אי נמי משום דאיכא למימר מיגו אבל הכא כי היכי דאיכא חזקה לדידה דבת

אמרי׳ איפכא דאזלינן בתר רובא לענין איסורא ולענין ממונא לא אזלינן א): תצא בלא בתובה. לכחורה נרחה דוקא בשהתה עם השלישי דומיה דנשחת לשלישי ולה היו לה בנים דבסמוך וטעמא דלענין ממון הוא לא מחזקינן לה בעקרה עד דאיתחזק בתלח זימני וא"ת מן השלישי נמי לא תפסיד כתובה דתימא ליה השתא הוא דכחשי כמו שאומרת לראשון ולשני י"ל דטענה דהשתא הוא דכחשי לא מהני להוליא אלא לענין שלא תחזיר מה שגבתה מראשון וחשני אבל קשה דאי בשהה עמה י׳ שנים היכי קאמר בסמוך גבי נישאת לרביעי והיו לה בנים או דלמא מצי אמר לה אדעתא דהכי לא גרשתיך והא אע"ג שהיא בת בנים על כרחו הוא לריך לגרשה כיון דלא זכה ליבנות ממנה לכך נראה לר"י דלאלתר תלא שלא בכתובה ולא משום קנס דקנסוה כמו בשניות לפי שנישאת באיסור מדקבעי בסמוך נישאת לרביעי והיו לה בנים מהו דתיתבעיה לשלישי ואי קנס הוא היכי תיתבע לשלישי אלא נראה לר"י דבשלא הכיר בה איירי ותנא שלא בכתובה משום דהוי מקח טעות ומ"מ כשיש לה בנים מן הרביעי חוזרת ותובעת לשלישי דאיגלאי מילתא דלאו מקח טעות הוא וכן מלא ר"י בהלכות דרב יהודאי גאון דבלא הכיר בה איירי אבל הכיר בה יש לה כתובה והא דקתני בתוספתא נישאת למי שאין לו בנים תלא שלא בכתובה מפני שנישואיה נישואי מינות נראה שהסופרים טעו וכתבו מינות במקום טעות דלא שייך כאן לשון מינות כלל: 🗶 איהי שתקא אגן מי שתקיגן. וא"ת דתנן בהשולח (גיטין מו: ושם) המוליא אשחו משום אילונית רבי יהודה אומר לא יחזיר כו׳ נשאת לאחר והיו לה בנים והיא תובעת כתובתה א״ר יהודה אומר לה שתיקותיך יפה מדבוריך והשתא תקשה התם אי היא שתקה אנן מי שתקינן וי"ל דהתם כיון דתקינן לרבי יהודה דלא יחזיר ליכא למיחש לקלקולא ורבנן אע"ג דיחזיר לא חיישינן התם לקלקולא כיון דלא (A) חשיב לבדוק יפה בסימני אילונית גמר בדעתו לגרש בכל ענין ולהכי שתקינן וכי תובעת כתובתה מלי אמר לה אדעתא למיתב כתובה לא גירשתיך אבל הכא דליכא תקנה דלא יחזיר פריך שפיר היכי שתקינן ואפי׳ רבנן דלא חיישי התם לקלקולא היינו דוקא בספק אילונית דכיון דלא חשש לבדוק יפה גמר לגרש בכל ענין אבל הכא אין בידו לבדוק ומוכיח הדבר שמשום בנים מוליאה שכבר נישאת לשנים ולא היו לה בנים איכא קילקולא ולהכי פריך לכ"ע אנן מי שחקינן ואחי נמי שפיר הא דמשמע בהשולח דלא מצי מקלקל לה אלא כשאמר לה משום שם רע ונדר ואילונית אני מוציאך והכא אע"ג דלא אמר לה משום עקרות אני מוציאך מצי מקלקל לה כדפי' ומשני דהכא לא שייך קילקולא דאמרינן השתא הוא דברייתא ובשעה שגירשה לא היתה ראויה אבל בשם רע ונדר ואילונית איכא קלקולא כשנתגלה לבסוף שהשם רע היה שקר ולא היתה אילונית גם מתחלה דאם היתה לא הוה בריאה לעולם ונדר נמי כיון שיכול להפר כאילו לא היה נדר ואם מאמר דבפ״ק דנדה (דף יב: ושם) אמר גבי אשה שאין לה וסת לא יחזיר אפי׳ הדר ואימקן משום קלקולא והשתא והא אין יכול לקלקלה דאמר השתא הוא דבריאת כדאמרי׳ הכא ואר״י דלא דמי דקלקול בנים אין רפואה מועלת כ״כ ולכך בשעה שגירשה לא היתה בת בנים דלא שכיח 🌣 שתרפא לגמרי מגרש לה אבל קלקול דוסת שכיח להתרפאות ולא גמר ומגרש דיאמר אילו הייתי יודע שסם מועיל לה לא הייתי מגרשה וה"ר שלמה מדריו"ש תירך דהתם יש לחוש שתקבע וסת כמו שהתחילה לקבוע סמוך לגירושין דליכא למימר השתא הוא דבריאת דהא איגלאי מילתא למפרע דבעוד שהיתה מחתיו איבריאת: שברגך לבינה היא נאמנת. תימה דבמאי איירי דאי בשחתה עשר שנים עמו למה לי טעמא דאין יורה כחץ אפילו יורה כחץ נמי יוליא ויתן כתובה לפי שלא זכה ליבנות ממנה ואי לא שהה ניחוש שמא עיניה נתנה באחר כמשנה אחרונה דסוף נדרים (דף 2:) דמנן בראשונה היו אומרים ג' נשים יולאות ונוטלות כחובה השמים ביני לבינך פי' גלוי לשמים שאין יורה כחץ דהכי משמע התם בגמרא כו׳ חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה אלא השמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה יבקשו שניהם רחמים או כמו שפר״ח שיעשו סעודה ויתפייסו וכ״ת דהתם באינה באה מחמת טענה והכא בבאה מחמת טענה מ"מ ניחוש שמא נתנה עיניה באחר ועוד דהתם אם אין באה מחמת טענה מאי נפקא לה מיניה ובמשנה ראשונה למה אמרו יוציא ויתן כתובה וההיא דסוף שמעתין דכופין בבאה מחמת טענה ולא חיישי שמא עיניה נמנה באחר איכא לאוקמא בידוע שהוא עקור או בשהתה עמו י׳ שנים ויש לו בנים מאשה אחרת דאי לאו דבאה מחמת טענה לא היו כופין משום ביטול פריה ורביה כיון דיש לו בנים והך דהכא ליכא לאוקמה בשהה י" שנים ויש לו בנים ובאה מחמת טענה דא"כ אפי" יורה כחץ נמי כופין כיון דלא זכה ליבנות ממנה ומיהו י"ל קלת דכיון דיש לו בנים אין לחלות ⁰ באונס שלו אלא אית לן למימר דאדרבה איהי היא דלא זכתה כדאמר לעיל ולכך לריכה טעם דיורה כחץ ואע"פ שיש לו בנים מאשה אחרת שמא אח"כ נתקלקל ויש להאמינה דמוכח מילתא דשהה י׳ שנים ולא ילדה ומה שלא אמרה מיד משום דעד י׳ שנים לא היינו חוששין לדבריה דהוה חלינן בעיניה נתנה באחר א"נ איכא לאוקמא בדלא שהה עמה י" שנים ובבאה מחמת טענה דכיון שיש לה טענה מעליא לא רצו להפסידה ואוקמוה אדין משנה ראשונה דלא חשו לעיניה נתנה באחר וההיא דנדרים באינה באה מחמת טענה ומ"מ למשנה ראשונה

דברי רשב"ג דלא מיתחזיק אלא במלת זימניים:

נישאת למי שאין לו בנים תצא בלא כתובה. משמע דמן השני

יש לה כתובה וכן משמע בסמוך דקאמר נישאת לשלישי

ולא היו לה בנים מהו דליתבעוה

הנך קמאי משמע שהשני נתן לה

כתובה ותימה לר"י דאמאי יש לה

כתובה מן השני הא כיון דאסר לה

לשלישי א"כ סבר דבתרי זימני הויא

חזקה וכ"ת משום דאמרה ליה השתא

הוא דכחשי ונסתחפה שדהו אם כן

מאי קבעי נישאת לשלישי כו׳ מי מלי

אמרי לה דאיגלאי מילתא דאת גרמת

או דלמא מציא אמרה השתא הוא

דכחשי הלא אע"ג דלא נישאת לשלישי

אין לה כתובה תן השני אלא מטעם

דמני אמרה השתא הוא דכחשי

ואר"י דלענין ממון מודה רבי דלא

הוי חוקה עד דאיתחזיק בג' זימני

כדאשכחן בשור המועד דבשור המועד

לא פליג כדפירשתי לעיל ומיהו תימה

דהשתא לענין איסורא לא סמכינן

ארוב נשים דחזיין לבנים משום

דאיתרע רובא ע"י דאיתחוק בתרי

זימני ולענין ממון סמכינן אהאי רובא

מע"ג דמיתרע בתרי זיתני ובעלמאס

י דיורה כחץ הוא ואמאי מפקי' מיניה כתובה. וגבי מתני' דנדרים נמי ששנינו דשלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה איכא לעיוני הכי דאפי׳ משנה אחרונה לא פליג למשנה ראשונה אלא משום עיניה נתנה באחר הא לאו הכי כייפי׳ לאפוקי ויהיב לה כתובה ומ״ש מנה לי בידך והלה או׳ איני יודע פטור. וי״ל כיון דנתחייב לו בשעת נשואין

ליה לא גרשתני משום עקרות כי לא פירשת כשנתת לי גט דמשום עקרות אתה נותן גט דודאי משום שנאה גרשתני. וייל דהיינ מיירי שפי דמשום עקרות הוא מוציאה ועוייל דמיירי שפיר שלא פירש ואעפ"ר יש הוכחה בדבר דמשום עקרות הוציאה שהרי יצחה בלא כחובה ויכול לומר אילו הייתי יודע שלא היחה עקרה לא הייתי מוציאה אכן לא הייתי יכול לבודקה. אבל המוציא אשתו משום שם רע צריך לפרש דאם